

Teknikprogrammet ett fruktbart och långlivat samarbete

Ekonomihögskolans forskningsprogram Infrastruktur för Tillväxt, eller Teknikprogrammet, som det vanligtvis kallas, är ett bra exempel på hur samarbetet mellan akademi och förvaltning/näringsliv kan bedrivas.

Programmet startades redan 1991 för att bygga upp en forskningsbaserad kunskap om de kommunala tekniska kontorens ekonomi, organisation och administration. Det har sedan dess bland annat resulterat i nära 170 publicerade rapporter, flera lokala utbildningar, seminarier och en rad andra aktiviteter. Ett tiotal seniora forskare är knutna till programmet, som också har möjliggjort att en rad doktorandtjänster kunnat inrättas.

I takt med att kommunerna inte längre är de enda aktörerna på området har programmet också fått en bredare inriktning mot management inom de branscher som arbetar med lokal infrastruktur.

Programmet finansieras av Sveriges Kommuner och Landsting, Svenskt Vatten och Avfall Sverige. Finansiärerna har utsett en rad praktiker – tekniska chefer på olika nivåer – till en ramstyrgrupp. Denna grupp bedömer vilka forskningsprojekt som ska bedrivas bland de förslag som programmets forskargrupp lägger fram och utvärderar sedan även dessa projekt. Här utses också särskilda styrgrupper som kan följa de olika projekten. Forskningsarbetet ligger väldigt nära KEFU eftersom det

Ola Mattisson är programansvarig för Teknikprogrammet vid Ekonomihögskolan i Lund

bedrivs inom Public Management-programmet, Institutet för ekonomisk forskning på Ekonomihögskolan i Lund.

Forskningsprogrammet har för närvarande tre huvudinriktningar: strategi och branschstruktur inom de tekniska försörjningssystemen, organisationsutveckling samt styrsystem och lärande (där även kalkyler ingår). Ambitionen är att utveckla en kompetens grundad på en helhetssyn på verksamheten. Med ett företagsekonomiskt synsätt påverkas branschföretag utställningarna valet av strategi. Valet av strategi påverkar i sin tur valet av organisation som påverkar valet av styrsystem.

Alla avslutade projekt läggs kontinuerligt ut på programmets hemsida www.teknikprogrammet.se. Dessutom sprids forskningsresultaten i bearbetad form via nyhetsblad, branschtidningar, konferensartiklar och på andra

(forts sida 2)

Korruption i svensk förvaltning?

Sverige brukar allmänt betraktas som ett av världens minst korrupta länder och den vanliga självbilden är nog att korruptionen i vårt land är stort sett obefintlig. Ändå finns det en rad tecken som tyder på att korruptionen blivit mer utbredd i Sverige under senare år. Men forskningen om problemet har hittills varit tämligen begränsad. Ett nytt stort forskningsprojekt om korruption i svenska kommuner, finansierat av Vetenskapsrådet, ska råda bot på detta.

– Det finns skäl att tro att de fall som avslöjas i pressen knappast är unika. Men utgångspunkten för projektet är att alldeles oavsett om korruptionsproblemet i Sverige är litet eller stort, så behöver vi ändå omfattande empirisk grundforskning forskning för att ta reda på den faktiska omfattningen av korruption, säger statsvetaren Gissur Erlingsson, verksam vid Växjö universitet och vid näringslivets forskningsinstitut Ratio. Ambitionen är dock inte bara att kartlägga omfattningen av korruption i Sverige, fortsätter Erlingsson, vi vill också försöka förklara varför människor väljer att bete sig korrupt över huvudtaget. Att känna till de mekanismer som gör att individer väljer att bete sig korrupt på bekostnad av det allmännas bästa är faktiskt nyckeln till att hitta recept för att motverka utbredningen av korruption.

Forskningsprojektet, som går under namnet *Tillit och korruption i svenska kommuner*, bedriver Erlingsson tillsammans med Andreas Bergh, nationalekonom från Lund och också verksam vid Ratio-institutet samt professor Mats Sjölin vid Växjö uni-

(forts sida 3)

Teknikprogrammet	1
Korruption i svensk förvaltning?	1
PUCK	2
KEFU-dagen	4

(forts från sida 1)

sätt för att så många som möjligt ska kunna ta del av dem.

– Vi har byggt upp en central kunskapsplattform här i Lund när det gäller de tekniska försörjningssystemen med en forskning som är väldigt empirinära och ständigt uppdaterad så att den ska kunna användas av praktiker, säger ek dr Ola Mattisson, programansvarig på Institutet för Ekonomisk forskning på Ekonomihögskolan. Det är ett mycket välfungerande samarbete vi har etablerat där vi får uppslag till aktuella forskningsfrågor och där vi rent allmänt lär oss mycket av varandra. Forskarna har också en närmast unik access till våra samarbetsorganisationer.

Bland de senaste projekten inom programmet kan nämnas Jonas Fjer-

torps studie *Investeringsuppföljning i lokalsamhällets tekniska infrastruktur*. Ett annat exempel är Mattias Haraldssons studie av trenden att kommuner allt oftare använder sina befintliga bolag för att fylla på med kommunaltekniska verksamheter. Flera studier har också gjorts som på olika sätt behandlar bildandet av Bergslagens Kommunalteknik, där fyra kommuner gemensamt skapade ett tekniskt kommunalförbund, i ett projekt som drivits av Ola Mattisson och Hans Knutsson under två års tid.

En av programmets styrkor är att det inneburit möjligheten att arbeta verkligen långsiktigt. Något som inte minst varit värdefullt eftersom det krävs långsiktig finansiering för att bli antagen som doktorand.

– Jag tycker att vi har ett väldigt

framgångsrikt samarbete och det är ett unikt med ett sådant samspel mellan forskning och praktik under så många år, säger Jan Söderström, sektionschef vid Sveriges Kommuner och Landsting och ordförande i ramstyrgruppen. Det är många ute på verksamheterna som tidigare kanske inte haft så stor kontakt med forskare, och dessa möten har varit väldigt uppskattade. Det är en win-win-situation och det är vi väldigt glada för. Programmet innebär också att erfarenheterna från de kommuner som studeras kan komma andra kommuner till godo.

– En förutsättning för att projektet har kunnat överleva är också att vi ständigt har haft haft en diskussion med nuvarande och potentiella intressenter.

Ny PUCK ges till hösten

Ekonomer från Blekinge mötte varandra och forskare från KEFU i smaband med uppstarten av PUCK Blekinge som går under våren och hösten och som tagits fram i samverkan med kommuner i Blekinge

PUCK – Professionell Uppdatering för ekonomer/Controllers i Kommuner och landsting vänder sig till högskoleutbildade kommunalekonomer (eller motsvarande) med kvalificerade arbetsuppgifter och med behov av

professionell uppdatering. PUCK fokuserar deltagarnas individuella kompetensutveckling och professionella nätverk och är inriktad mot nyheter och trender inom forskning och praktisk tillämpning avseende

ekonomi- och verksamhetsstyrning i kommuner.

För att stimulera deltagarnas kompetensutveckling och nätverksbyggande är mångfald och variation i programpunkterna samt att det finns tid för deltagarna att göra egna reflektioner viktiga grundstenar. Med mångfald och variation avses att KEFU ofta anlitar ett flertal föreläsare per dag, bjuder in temagäster från sektorn samt aktivt arbetar med grupparbete och presentationer. Till detta kommer möjligheten att bedriva projektarbete inom ramen för utbildningen. Sammantaget gör detta att PUCK har en unik profil jämfört med andra motsvarande kurser.

Programmet kan ges internt i en eller flera kommuner, så som till exempel Puck Blekinge. Programmet utvecklas då i nära samarbete med beställaren.

Till hösten startar emellertid även en öppen PUCK, och till denna kan alla intresserade ekonomer anmäla sig.

För ytterligare information kontakta Mikael Hellström på tel. 046-222 78 20, eller e-post kefu@kefu.se.

(forts från sida 1)

versitet, som också är projektansvarig. Gissur Erlingsson tog sin doktorsexamen i Lund och har tidigare medverkat i flera olika KEFU-sammanhang. Han höll också nyligen, tillsammans med Andreas Bergh, ett KEFU-seminarium i Lund om kommunal korruption.

Vad är det då för tecken som tyder på att korruptionen har blivit mer utbredd i Sverige? Förutom att en rad skandaler har uppmärksammats i pressen sedan 1990-talets mitt, har Riksrevisionen kommit med en rapport där det framgår att statliga myndigheter är dåliga på att upptäcka och förhindra korruption i sina myndigheter och bolag. Överåklagare Christer van der Kvast och för detta riksrevisor Inga Britt Ahlenius har också vid upprepade tillfällen varnat för att korruptionsproblemet kan vara mycket större än folk vanligtvis tror. Dessutom har medarbetare vid Sveriges *Transparency International*-avdelning gjort en undersökning som bedömt det som att ungefär en femtedel av den statliga offentliga upphandlingen görs utan anbud och insyn, ett faktum som indikerar utbredd vänskapskorruption.

Med korruption menar Gissur Erlingsson och hans forskarkollegor inte bara mutor och bestickning, som är den snävt legala definitionen i svensk lagstiftning. I stället utgår man från en bredare definition där korruption betecknas som "missbruk av makt- eller förtroendeställning för annan person eller grupp till vilken man har ett lojalitetsförhållande".

Erlingsson menar att studier av den svenska kommunala empirin inte bara har en viktig samhällsrelevans, utan kan också leda till genuint nya teoretiska insikter. Hittills har korruptionsforskningen huvudsakligen varit inriktad på statistiskt avancerade tvärsnittsstudier som behandlat situationer där man går från oordning och

korruption till ordning och korruption, främst i länder där man gått från diktatur till demokrati. Så teoretiskt vet man ganska mycket om vad det är som gör att länder går från korruption till icke-korruption. Däremot råder det brist på analyser av ökad korruption inom demokratiskt utvecklade länder.

– Här är de svenska kommunerna idealiska att studera, de blir nästan som en samhällsvetenskaplig laboratoriemiljö för att undersöka om – och i så fall varför – korruptionsproblemet har förvärrats på lokal nivå, säger Gissur Erlingsson. Med 290 fall att undersöka har vi en unik möjlighet att göra såväl kvantitativa bedömningar av korruptionens omfattning som att testa och utveckla teorier om negativ korruptionsutveckling.

En av projektets arbetshypoteser är att de experiment med organisationsformer som pågått i de svenska kommunerna de senaste 20 åren kan ha bidragit till att korruptionen blivit mer utbredd – exempelvis bolagiseringar, beställar-utförarmodeller och andra förändringar inspirerade av det privata näringslivet.

– Vår arbetshypotes säger inte att problemet är privatiseringar, bolagiseringar eller marknadsmekanismerna i sig själva. Bekymret är i stället att vi fått en massa mellanformer där verksamheterna har rört sig från att var helt offentligt ägda och styrda till att bli ett sammelsurium av hybridkonstruktioner som ska påminna om, men som ändå inte får vara, marknadsstyrda. Här uppstår en mix av privaträttslig och offentligrättslig status som är problematisk. En av projektets associerade forskare, Staffan Andersson, har dessutom visat att snabba omorganiseringar av offentlig sektor sällan åtföljs av reformer i övervakningsrutiner. Därför skapar ofta snabba reformer utrymme för människor som vill tillskansa sig privata förmåner på allmänhetens bekostnad att göra just detta.

Gissur Erlingsson deltar i forskningsprojektet om korruption i svenska kommuner

– Det är alltså själva processen att gå från offentligt till privatägt som skapar en frestelsestruktur för politiker och tjänstemän som gör det relativt sett mer lockande att hänge sig åt korrupta aktiviteter. Härddrar man det hela, kan man säga att det i korruptionshänseende troligen hade varit bättre att antingen behålla verksamheterna helt och hållet i offentlig regi eller att ta steget fullt ut och lämna ut dem på den privata marknaden, säger Gissur Erlingsson.

Grundidén med det påbörjade forskningsprojektet är att använda sig av flera olika tillvägagångssätt för att få in ett brett materialunderlag. Enkäter kommer att skickas ut till olika nyckelpersoner i alla kommuner för att få deras uppfattning om hur vanligt det korrupta beteendet är. Även företag med erfarenhet av offentliga upphandlingar kommer att tillfrågas.

Ett stort antal fallstudier kommer också att göras av kommunala skandaler, bland annat för att testa hypotesen att korruption är vanligare där anonymiteten är förhållandevis högre. Dessutom görs tre eller fyra inträngande fallstudier för att identifiera mekanismerna bakom varför just vissa individer fallit för den korrupta frestelsen. Slutligen kommer man också att genomföra en analys av policyåtgärder för att motverka korruptionen.

Nytt från KEFU-Skåne utges av Rådet för kommunalekonomisk forskning och utbildning i Skåne

Ansvarig utgivare:

Staffan Moberg, ordf KEFU

Redaktion:

Mats Brangstrup (red), Ulf Ramberg,
Mikael Hellström

Adress:

KEFU, Institutet för ekonomisk
forskning, Lunds universitet
Box 7080
220 07 LUND

tel: +46 46 222 49 60

telefax: +46 46 222 42 16

e-post: KEFU@kefu.se

Upplaga: 5 100 ex.

Tryck: Grahn's, 2007

V.g. meddela ev. adressändring till
 KEFU-Skånes sekretariat
 e-post: KEFU@kefu.se, fax: +46 46 222 42 16

Välkommen till KEFU-dagen 2007 Stad i ljus?

Hur står det till med Skånes tillväxt? Skulle den försvagas om den expansion som många av Skånes större städer och tätorter för närvarande befinner sig i skulle minska. Skulle Skånes tillväxt rentutav slockna helt? Eller är det så att Skåne klarar sig alldeles utmärkt utan sina större städer. Historiskt finns det många exempel på där förtätning av människor och människors idéer och kapital gått hand i hand med ekonomisk tillväxt. Det finns också många exempel på det motsatta. Varför genererar vissa städer mer tillväxt än andra? Hur påverkar städernas tillväxt omkringliggande samhällen och region? Går det att investera sig fram till tillväxt och välgång? Dessa och närliggande frågor är viktiga frågor som upptar många av beslutfattares tankar, sannolikt inte bara idag utan även flera år framöver. Det är också frågor som KEFU på olika sätt kommer att följa.

Under årets KEFU-dag kommer professor **Susan E. Clarke** prata om politik i staden och om stadens roll i den globala eran. Susan Clarke är professor i statsvetenskap vid University of Colorado, USA. Hon är en av de ledande amerikanska forskarna inom "urban political economy" och är för närvarande redaktör för den tongivande tidskriften inom området, "Urban Affairs Review". Susans utgångspunkt är frågorna: Är lokal politik överhuvudtaget något att intressera sig för idag? Eller är det kanske så att den just i det globala tidevarvet blivit verkligt betydelsefull?

Allan Larsson är regeringens chefsförhandlare i arbetet med att verka för European Spallation Source (ESS) etablering i Lund och tillika ordförande i Lunds universitetsstyrelse. Allan kommer att prata om sitt arbete för ESS placering i Lund. Vilka möjligheter öppnar detta för staden Lund och hur kan staden på bästa sätt realisera dessa möjligheter?

Björn Asheim, professor Ekonomisk geografi, Lunds universitet har nyligen fått ECRP Competition Award från European Science Foundation, vilket innebär att en rad nationella forskningsfinansiärer kommer att stödja hans projekt "Constructing regional advantage". Björn är också väl förtrogen med teorier om framgångsrika "nya" sociala klasser och deras betydelse för att skapa framgångsrika tillväxtcentra. Dagen avslutas genom att vi får möjlighet att ta del av några skånska städernas erfarenheter och visioner rörande stadens roll för tillväxt.

Tid:	Torsdagen den 24 maj 2007, kl. 12.00-17.00
Plats:	Holger Crafoords Ekonomisentrum I, TychoBrahes väg 1, Lund
	Program
12.00 - 13.00	B U F F È i Ljussgården, Ljussgården på Holger Crafoords Ekonomisentrum 13.00 -
13.00 - 13.10	Inledning. <i>Staffan Moberg</i> , ekonomidirektör i Malmö stad och ordf. i KEFU.
13.10 - 14.10	Är lokal politik meningsfull i en global era? <i>Susan E. Clarke</i> , Professor, Political Science, University of Colorado at Boulder
14.10 - 14.45	Vad betyder etableringen av ESS för Lund? <i>Allan Larsson</i> , regeringens chefsförhandlare i arbetet med att verka för European Spallation Source (ESS) etablering i Lund
14.45 - 15.15	K A F F E
15.15 - 16.00	Städer och skapande av regional fördel. <i>Björn Asheim</i> , Professor Ekonomisk geografi, Lunds universitet.
16.00 - 17.00	Några skånska stadslysnings - erfarenheter och visioner. Staden i forskningsfokus framöver? <i>Håkan Magnusson</i> , docent och <i>Tove Dannestam</i> , doktorand, båda verksamma vid Statsvetenskapliga institutionen, Lunds universitet

KEFUDAGEN är avgiftsfri för KEFU:s medlemmar, anställda och förtroendevalda i Skånes kommuner, och Lunds universitet. Deltagare från andra organisationer aktureras 1000:- i samband med anmälan.

För information om kurser och seminarier kontakta **Mikael Hellström**
 Telefon 046-222 78 20 E-post: mikael.hellstrom@kefu.se
 Eller besök www.kefu.se, där du också kan läsa våra senaste rapporter